FRÆGIR MEISTARAR Á KJARVALSSTÖÐUM

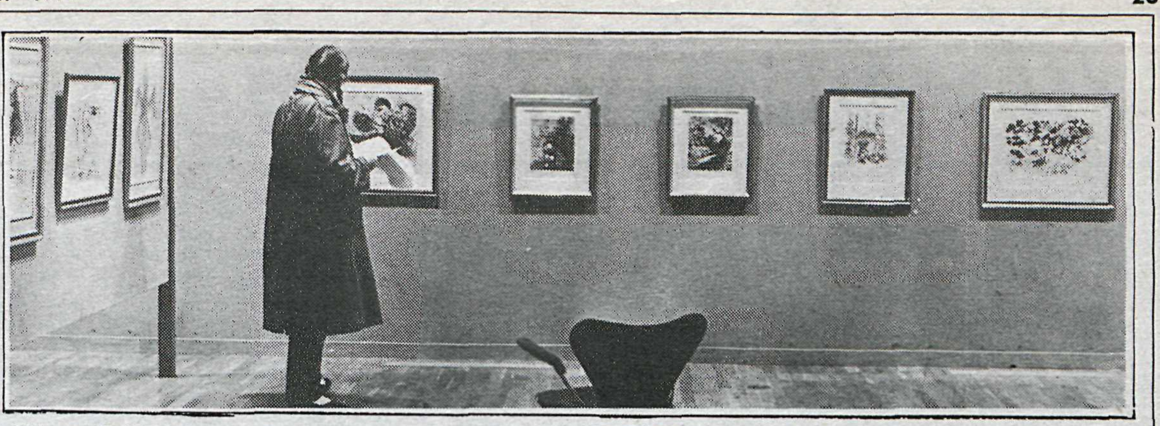

Um þessar mundir stendur Myndkynning fyrir sýningu að Kjarvalsstöðum á verkum þekktra alþjóðlegra myndlistar manna á tuttugustu öld. Er þetta 4. sýningin sem Myndkynning stendur fyrir og sennilega sú veigamesta, sé þess gætt hve dýrt þetta fyrirtæki hlýtur að vera. Hér er um að ræða grafikmyndir einna 30 þekktra listamanna og eru allar myndirnar til sölu. Sýningin kemur frá sænsku gallerii sem spesialiserar sig í verkum heimsfrægra listamanna.

Myndlist

eftir Halldór Björn Runólfsson

Það er sjaldan sem Íslendingar fá tækifæri á að sjá verk erlendra listamanna á heimavelli. Vegna fólksfæðar og tiltölulega litils hóps manna sem áhuga hefur á myndlist, er það okkur gersamlega ofviða að setja upp sýningar á verkum þekktra listamanna. Þær stóru farandsýningar sem gjarnan flakka milli erlendra stórborga koma því aldrei hingað. Eðlilega er þetta mikill og stór galli, sem kemur til af úreltu dreifingarkerfi og því gifurlega peningamagni sem velt er í listaheiminum. Fólk á því erfitt með að nálgast heimslistina öðruvisi en með ferðalögum og er það þá alldýr skemmtun. Óneitanlega er þetta dragbítur á eðlilegt samband við útlönd í þessum efnum og eru íslenskir listunnendur litt og listunnendur annarra smáþjóða nokkuð illa settir. Það er ekki laust við að maður öfundi bókmenntafrömuði og áhugamenn um bókmenntir, sem geta lallað sér í bókabúð og náð sér í það nýjasta í alheimslitteratúrnum án nokkurra erfiðleika.

Hér bætir þó grafikin mjög úr þessum dreifingarvanda. Vegna þess hve hún er meðfærileg og ódýr miðað við listaverk sem ekki eru fjölfölduð, er mögulegt að sýna verk eftir heimsþekkta listamenn hér á landi. Fólk fær því einhverja nasasjón af þeim mönnum sem list 20. aldarinnar grundvallast á.

Á sýningunni á Kjarvalsstöðum kennir margra ólíkra grasa. Segja má að hún sé eins sundurleit eins og listamennirnir eru margir. Þetta eru einkenni okkar aldar og þótt reynt hafi verið að spyrða ýmsa listamenn saman í hópa, stefnur eða svokallaða „isma", eru vinnubrögð innan hverrar hreyfingar afar ólík. Það er einnig einkennandi fyrir þessa sýningu, að blandað er saman mönnum sem verið hafa örlagavaldar nútímamyndlistar, með þeim ægiáhrifum sem þeir hafa haft á samtíð sína, og minni spámönnum. Má segja að meginninntakið í sýningunni sé „Parísarskólinn" í öllu sinu veldi.

Ekki hvarflar að mér að fara að kynna allt það sem hér er til sýnis, til þess þyrfti ég ansi marga pistla af þeirri stærðargráðu sem ég hef til umráða. Það er einnig út í hött að ætla að gagnrýna nokkrar grafikmyndir eftir menn eins og Picasso, Miró, Chagall, Appel, Vasarely, Erró eða Dalí. Í prýðilegri sýningarskrá gerir Björn Th. Björnsson úttekt á lífshlaupi allra sýnenda og er það góð kynning á þeim.

Vænt þykir mér að sjá hve Spánverjar eru vel kynntir. Mér hefur oft fundist skorta á undirstrikun mikilbægis þeirra í listasögunni og þess mikla frumkrafts sem býr í list þeirra. Oft hefur verið litið framhjá því að Picasso og Miro eru fyrst og fremst spænskir í sinni list. Þarna er og Clavé vel kynntur, en þessi roskni útlagi hefur í seinni tíð sprungið út sem þroskaður og mikilhæfur listamaður. Kannski er það hækkandi sól lýðræðis á Spáni, sem hefur haft áhrif á manninn. Landi hans Tápies hefði mátt eiga hér fleiri myndir, eins skarpur og frumlegur og hann er. Hins vegar hef ég aldrei botnað í þessu Dalí-æði. Þegar ég sé hann hanga í sama sal og Miró, eða ber saman teikningu hans og ætingarmyndir Picassós úr Lýsiströtu, finnst mér undarlegt að hann skuli vera nefndur í sömu andrá og þeir.

Myndir Chagalls eru ákaflega ljóðrænar. Þótt ég hafi aldrei fallið fyrir þessum persónulega listamanni, skil ég vel fólk sem hrifst af honum. Hollendinginn Karel Appel finnst mér einna sterkastur á þessari sýningu. Myndir hans eru eins lifandi eins og myndir Vasarelys eru dauðar. Ungverjinn sem byrjaði svo vel í anda Bauhausstefnunnar hefur í gegnum massapródúksjón lent í einhverskonar baðflísaiðnaði, sem rúinn er öllu innihaldi og myndhugsun fyrri verka. Sannköllluð tragikómísk endalok hæfileikaríks manns.

Ég hef þegar hætt mér of langt í þessum pistli inn á það sem ég ætlaði að forðast. Þótt ég hafi ekki tæpt nema á fáum mönnum, eru margir merkilegir sem ég hef ekki upp talið. Meðal þeirra eru Erró, Dine, Corneille ofl... Ég hvet því eindregið til að fara og sjá með eigin augum þessa sýningu, ef það mætti verða til þess að það fengi ofurlitla innsýn í margbreytileik myndlistar á 20. öld.

semdirnar — og svo sem ekki ný í ljóðum Snorra.

Það einkenni sem ljósast vísar til fyrri bóka skáldsins er myndvísin og sá hagleikur sem birtist í myndsköpun bókarinnar. Þar get ég ekki séð að meistaranum Snorra sé enn farið að förlast. Það er meira að segja eins og myndfágun verði meiri þegar ádeilan er ekki eins snör og fyrr. Dæmin má sækja á hverja siðu bókarinnar sem er. Einfaldast er að benda á það ljóðið sem blátt áfram heitir Mynd:

Rauð
í framrétti hendi
fjallsins
ársólin.

Fleiri orð þarf ekki sá sem kann til fullnustu myndsmíð og allan galdur hennar.

Hauströkkrið yfir mér er kveðjubók og ber það mjög með sér. Og sæla má sú þjóð prísa sig sem er þess virði að fá svo fallega kveðju frá fagurkera sínum.

HP

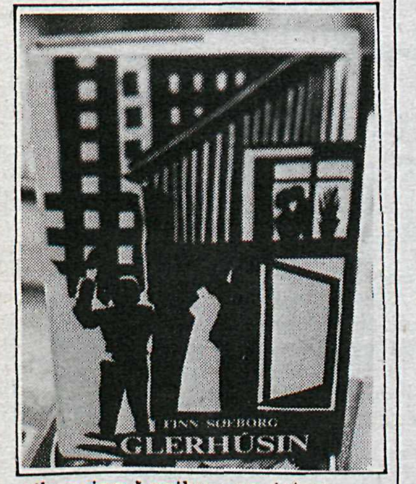

óheppinn í spilum og ástum.

Glerhúsin er skemmtileg bók þar sem á tragikomískan hátt er dregið fram ýmislegt miður þægilegt í fari nútímamannsins. Í þýðingunni tekst vel að skila þessum grátbroslega en þó hógværa blæ sem er á bókum Finns Söeborg.

G.Ást.